

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkışafı
Agentliyi

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi

Müasir dövrde informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT) cəmiyyətlərin inkişafında həlledici amillərdən birine çevrilib. Texnologyanın həyatın bütün sahələrinə nüfuz etməsi ölkələrin iqtisadiyyatından tutmuş təhsilinə, səhiyyəsindən idarəetmə sistemlərinə qədər geniş təsir dairəsinə malikdir.

Bu sebəbdən də bir çox dövlətlər İKT-nin inkişafını prioritət sahə kimi müəyyənləşdirir və bu istiqamətdə geniş-miqyaslı islahatlara start verirlər.

Bu, təkcə texnoloji deyil, həm də idarəetmə mədəniyyətində keyfiyyət dəyişikliyi yaradır

İKT-nin inkişafı ilk növbədə güclü rəqəmsal infrastrukturun qurulmasından başlayır. Fiber-optik internet şəbəkələrinin genişləndirilməsi, 5G texnologiyalarının tətbiqi və bulud əsaslı xidmətlərin yayılması ölkənin texnoloji inkişaf səviyyəsini müəyyən edən əsas göstəricilərdən sayılır. Infrastrukturun regionlar üzrə bərabər şəkildə inkişaf etdirilməsi isə "rəqəmsal bərabərlik" prinsipini təmin etməyə xidmət edir. Azərbaycan bu istiqamətdə ciddi addımlar atır. "Onlayn Azərbaycan", "Rəqəmsal transformasiya" və "Elektron hökumət" proqramları çərçivəsində ucqar kəndlərdə belə süretili internete çıxış təmin olunur, dövlət xidmətlərinə elçatanlıq artırılır. İKT-nin cəmiyyətə ən real və gündəlik təsirini göstərən sahələrdən biri də elektron hökumət sistəmidir. Bu sistem vasitəsilə vətəndaşlar dövlət orqanlarına fiziki olaraq getmədən, onlayn qaydada sənədlərini eldə edə, rüsumlarını ödəyə və müxtəlif müraciətlər edə bilirlər. Nəticədə bürokratiya azalır, şəffaflıq və vətəndaş məmənluğunu artır. Hazırda Azərbaycan "myGov", "e-sosial", "ASAN xidmət" kimi rəqəmsal platformalar vasitəsilə yüzlərlə elektron xidməti vətəndaşların ix-

tiyarına verir. Bu, təkcə texnoloji deyil, həm də idarəetmə mədəniyyətində keyfiyyət dəyişikliyi yaradır.

İKT sahəsində uğurlardan biri Azərbaycanın iki dəfə Kosmosa sünə peyk göndərməsidir

Azərbaycanda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı sahəsində dövlətin həyata keçirdiyi bütün tədbirlər müasir dünyadan yeni çağırışlarına tam cavab verir. İKT sahəsində uğurlardan biri Azərbaycanın iki dəfə Kosmosa sünə peyk göndərməsidir. Azərbaycanın ilk telekommunikasiya peyki olan "Azerspace-1" 2013-cü ilin fevralın 8-də "Ariane-5" daşıyıcı raketi ilə orbitə buraxılıb. Əhatə dairəsi Avropa, Afrika, Mərkəzi Asiya, Yaxın Şərqi, Qafqaz olan peykin imkanlarının 20 faizi Azərbaycanın təlebatını ödəmək, qalan 80 faizi isə kommersiya məqsədi daşıyır. Dəyəri 233 milyon dollar olan peykin istismar müddəti ən azı 15 ildir. Azərbaycanın 2014-cü il iyunun 30-da orbitə göndərdiyi ikinci peyk isə "AzerSky" adlı müşahidə peykidir. "Azer-space-1" peykinin orbitə buraxılması ilə ölkəmizdə kosmik sənayenin yaradılması və peyklərin idarəolunması ənənəsinin əsası qoyuldu. Bununla yanaşı, bu günlərdə Prezident İlham Əliyev Xankəndidə "Rəqəmsal keçidlər: Sünə intellekt dövründə informasiya və media dayanıqlığının gücləndirilməsi" mövzusunda III Şuşa Qlobal Media Forumunun iştirakçıları ilə görüşündə bir sıra sualları cavablandırıb. O cümlədən, Prezident qeyd edib ki, İKT və sünə intellektin

Azərbaycanın ilk peykindən sünə intellekt layihələrinin maliyyələşməsinə qədər...

inkışafına xüsusi önem veriləcək: "Əsas prioritet faydalı qazıntı sahəsi ilə bağlı deyil. Burada IT, aparıcı texnologiyalar sektorunu qeyd etmək istəyirəm. Biz sünə intellektlə bağlı aparıcı şirkətlərle artıq əməkdaşlıq edirik. Biz dünyadaki tendensiyaların arxasında getməliyik. Sadəcə, oturub gözləyə bilmerik. Buna görə, mənim qərarlarım yalnız inkişaf və müasirləşmə gündəliyinə əsaslanır. Beləliklə, bizim aparıcı beynəlxalq şirkətlərə yaxşı temaslarımız var və onların eksəriyyəti ilə sərmayədar kimi işləyirik. Vəsaitlerimizi iri beynəlxalq qruplar vasitəsilə sərmaya kimi yatırırıq".

Dövlətin sünə intellekt sahəsinə investisiya qoyması strateji əhəmiyyət kəsb edir

Sözügedən məsələni "Bakı-Xəbər"ə şərh edən media eksperti Yadigar Məmmədlinin fikrincə, son dövrlər İKT sahəsinin inkişafı mühüm sahələrdən biridir: "Ümumiyyətlə, inkişafın, təreqqinin lokomotivlərindən biri də İKT sahəsidir. Sözügedən sahənin inkişaf etdirilməsi, istehsalatda, elmde, digər bölmələrdə tətbiq olunması çox vacibdir. Yaxşı haldır ki, Azərbaycan İKT və sünə intellektlə bağlı dünyada çağırışları nəzərə alır, bununla bağlı layihələrə önem verir. Çünkü sünə intellekt texnologiyalarına nəzarət, onların hazırlanması və istifadəsi qlobal siyasi və iqtisadi qüvvələr nisbətini müəyyən edir. Sünə intellekt sadəcə texnoloji bir yenilik deyil. Bu, idarəetməni, təhlükəsizliyi, iqtisadiyyatı, sozial həyatı köklü şəkildə dəyişdirən bir çevriliş dalğasıdır. "IV Sənaye inqilabi"nın əsasında dayanan bu proses artıq başlayıb və dünyanın qabaqcıl ölkələri sünə intellekti milli təhlükəsizlik, rəqabətdə davamlılıq və rifah faktoru kimi qıymətləndirir. Prezident İlham Əliyev tərəfindən informasiya-kommunikasiya texnologiyaları neft sənayesindən sonra prioritət sahə elan edilib. Dövlətin bu sahəyə investisiya qoyması məqsədlidir və strateji əhəmiyyət kəsb edir. Təsadüfü deyil ki, ölkə Prezidenti III Şuşa Qlobal Media Forumunda sünə intellektin inkişafına xüsusi yer ayırdı. Bu istiqamətdə görülən işlərdən, perspektivelərdə danışdı. Çünkü elə bir dövrdür ki, artıq sünə intellekt, sünə zəka inkişafə öz töhvəsini verir. Bu sahədə tendensiyalar sürətlə dəyişir. Deməyim odur ki, sünə intellektlə bağlı ölkə başçısının toxunduğu məsələ-

də icraçısıdır".

Vidadi ORDAHALLI
Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyiyle çap olunur.